

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan (III) kokous 4/2019

Aika 3.9.2019, klo 13.00–16.00

Paikka Opetus- ja kulttuuriministeriö, Meritullinkatu 10, kokoushuone Louhi

Paikalla

Puheenjohtaja Mika Leppinen
Varapuheenjohtaja Joonas Gustafsson

Koiratoiminta

Tapio Eerola, Suomen Kennelliitto ry
~~(Pauliina Lehtola)~~

Kissatoiminta

Veikko Saarela, Suomen Kissaliitto
~~(Mari Vainionpää)~~

Hevostoiminta

Martti Tala
~~(Katja Hautala)~~

Eksoottisten eläinten harrastustoiminta

Jarmo Perälä
~~(Markku Varjo)~~

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvointia koskeva tutkimus

Laura Hänninen, Helsingin yliopisto
~~(Tarja Koistinen, Luonnonvarakeskus)~~

Seura- ja harrastuseläinten pitoon liittyvä etiikka

Paula Hirsjärvi
~~(Elisa Aaltola)~~

Ruokavirasto

Sari Salminen
~~(Marjukka Anttila)~~

Käytännön eläinsuojeluvalvontatyötä tekevä viranomaisen

Maria Wahlfors, Pirkkalan ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö
~~(Jessica Löfgren-Eriksson, Etelä-Suomen aluehallintovirasto)~~

Vapaaehtoinen eläinsuojelutyö

Kati Pulli, SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto ry
~~(Laura Uotila, Eläinsuojeluliitto Animalia)~~

Käytännön eläinlääkintätyö

Marika Melamies
~~(Suvi Heinola)~~

Seura- ja harrastuseläinkauppiat

Päivi Tiitinen
~~(Harri Ahokas)~~

Kuluttajat

Timo Niemi, Kuluttajaliitto Oy
~~(Santeri Pienimäki)~~

Pysyvä asiantuntija

Tiina Pullola, maa- ja metsätalousministeriö

Lisäksi paikalla hevoseläinlääkäri Kati Tuomola sekä Kirsti Huovinen ja Nanni Olsson ministeriöstä.

Pöytäkirja

1. Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.08. Kokous järjestäytyi ja todettiin päätösvaltaiseksi. Paikalla oli 13 jäsentä ja yksi varajäsen.
2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyttiin.
3. Maa- ja metsätalousministeriöstä kerrottiin, että hyvinvointilain luonnoksen osalta odotellaan vielä tietoa, miten valvontaosio tulee kirjoittaa. Asetusten valmistelu (mm. turkiseläinten osalta) on käynnissä koko ajan.

Suomen EU-puheenjohtajuuskausi työllistää ministeriötä. Ministeriö teetti kyselyn eläinten hyvinvointiaiheista EU:n eläinlääkintäpäälliköille, ja kyselyn tuloksia odotetaan parhaillaan. Kyselyn pohjalta on tarkoitus laatia luonnos Euroopan neuvoston päätelmiksi eläinten hyvinvoinnista. Edellisen kerran aiheesta on tehty neuvoston päätelmät Tanskan puheenjohtajuuskaudella 2012. Seura- ja harrastuseläinten osalta päätelmissä korostetaan eläinten kauppaan liittyviä kysymyksiä.

Ruotsissa tuli uusi eläinsuojelulaki voimaan keväällä 2019. Lain tueksi valmistuu keväällä 2020 selvitykset mäyrien käytöstä luolakoirien taipumuskokeissa sekä tarhattujen eläinten käyttämisestä koirakokeissa.

4. Eläinlääkäri Kati Tuomola alusti keskustelua kuolainten aiheuttamista suuvaurioista kilpahevosilla tutkimuksensa pohjalta ([Tuomola, Mäki.Kihniä, Kujala-Wirth, Mykkänen & Valros: Oral Lesions in the Bit Area in Finnish Trotters After a Race: Lesion Evaluation, Scoring, and Occurrence. Front. Vet. Sci., 12 July 2019](#)).

Tuomolan tutkimuksessa tarkastettiin 261 hevoselta ja ponilta suun etuosa 20 min sisään kilpailusuorituksen jälkeen. Tarkastettavat hevoset valittiin satunnaisesti, ja kaikki suun vammat laskettiin mukaan ja pisteytettiin vakavuuden mukaan (1-10 pistettä). 84 %:lla tarkastetuista hevosista oli akuutteja vammoja. 21 %:lla vammat olivat lieviä, 43 %:lla kohtalaisia ja 20 %:lla vakavia. 56 %:lla hevosista vammoja oli enemmän kuin yksi. Vain 2 %:lla hevosista oli verta näkyvissä suun ulkopuolella ja 5 %:lla kuolaimessa. Vakavia vammoja saaneista hevosista 5 % kilpaili uudestaan viikon sisään.

Tutkimuksen perusteella kohtalaisia tai vakavia suuvammoja aiheuttivat todennäköisimmin suora Happy Mouth -kuolain, puoltajankuolain, Crescendo-kuolain ja Dr Bristol -kuolain. Eri mallien pienten n-määrien perusteella kuolainmalleista ei voida tehdä tilastollisesti luotettavia päätelmiä.

Kuolaimen vaikutusalueella olevat suuvammat olivat ravureilla yleisiä kilpailujen jälkeen. Ulkoisesti näkyvän verenvuodon puuttuminen ei sulkenut pois vakavien suuvammojen mahdollisuutta. Kuolaimen malli selitti 13 % suuvammojen määristä. Siten tärkeämpi tekijä vammojen aiheuttamisessa lienee ohjastajan käyttämä voima.

Ravikilpailusääntöjen mukaan hevosen valmentaja on vastuussa siitä, että hevonen on kilpailuun ilmoitettaessa terve ja kilpailukuntoinen. Kuitenkin hevosia on Tuomolan mukaan tuotu kilpailuihin jo valmiiksi haavautunein, vuotavin suin.

Hippos aikoo teettää lisätutkimusta muun muassa vammojen paranemisnopeudesta. Todettiin, että lisätutkimuksen ohella olisi syytä ryhtyä myös välittömiin toimenpiteisiin hevosten hyvinvoinnin takaamiseksi. Hippoksen mukaan hevosten suiden kuntoa valvotaan jokaisissa raveissa. Jos on todettu verenvuotoja tai ajotaparikkeita, hevoset käydään tarkastamassa ja tarvittaessa sanktiot langetetaan.

Tuomolan mukaan hevosten suiden kunnon tarkastaminen raveissa vaihtelee, ja tyypillisesti ravilähdöissä 2-4 hevosen suusta tulee verta. Viimekesäisissä hevosten hyvinvointitarkastuksissa ja suutarkastuksissa oli Tuomolan mukaan puutteita. Valmentajat

saattavat usein sanoa, että hevonen on purrut kieleensä. Kuitenkin vain harvalla hevosella verta tulee kielen päästä. 13:lla raviradalla olleista raveista seitsemällä tarkastettiin hevosten suita, kuudella ei katsottu suihin ollenkaan. Kaiken kaikkiaan hevosten suita tulisi Tuomolan mukaan tarkastaa useammin, joka raveissa. Suut tulisi tarkastaa niin, ettei ravihevosella ole varusteita suussa, muuten suuhun ei näe kunnolla. Tarkastukseen tarvitaan myös taskulamppu.

Vastaavanlaista tutkimusta ei ole muualla maailmalla tehty. Ruotsissa tarkastettiin jokunen vuosi sitten 144 ravihevosta, joista 88 %:lla oli vammoja suussa (julkaisematon tutkimus). Pienemmässä islantilaistutkimuksessa 70 %:lla hevosista oli suuvammoja.

Hevosten suita ei ole tarkastettu ennen lähtöjä, jottei hevosia ja ihmisiä hermostuteta eikä huonoja tuloksia voida laittaa tarkastusten piikkiin. Hippo on aloittanut pilottihankkeena hevosten hyvinvointitarkastukset, joissa muutamalla raviradalla satunnaistarkastetaan hevosten suita, jalkoja, kavioita jne. erityisellä tarkkuudella. Hippo on [tiedottanut](#) aiheesta viimeksi 26.7.19.

Jatkossa olisi tarpeen tarkastaa myös kenttähevosten suita (kouluratsastus, esteratsastus, maastoratsastus). Tuomola on kerännyt aineistoa myös kenttähevosilta maastokokeiden jälkeen, ja alustavasti vammoja näyttää olevan näillä hevosilla ravihevosiä vähemmän.

Neuvottelukunta peräänkuulutti lisätutkimusten ohella toimintaa hevosten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Hippoksen eläinlääkäreille ja muille hevosten kanssa tekemisissä oleville eläinlääkäreille toivottiin tarjottavan tietoa ja mahdollisuuksia tarkastaa hevosten hyvinvointi. Hippokselta toivottiin proaktiivista asennetta aiheeseen tarttumisessa.

Ravieläinlääkärikunta on Suomessa pieni, ja raveissa hevosia tarkastavat ja hyvinvointia valvovat yksityiset eläinlääkärit toimivat myös ravitallien omina eläinlääkäreinä, mikä voi aiheuttaa ristiriitoja. Ravien eläinlääkintää toivottiin siirrettäväksi yksityisiltä eläinlääkäreiltä kunnallisen puolen hoidettavaksi.

Ravikilpailusäännöissä ei puhuta suun kunnosta mitään, vain kilpailukuntoisuudesta. Kilpailueläinlääkäriin ohjeissa sanotaan, että jos hevoselta tulee verta suusta ennen lähtöä, hevonen tarkastetaan ja poistetaan tarvittaessa. Missään ei kuitenkaan sanota, mitä tarkoittaa 'tarvittaessa'. Jos hevoselta tulee verta suusta lähdön jälkeen, hevonen tarkastetaan ja sille voidaan määrätä määräaikainen kilpailukielto ja eläinlääkäriin tarkastus ennen seuraavaa kilpailua. Ruotsissa määrätty terveystarkastus tarkoittaa automaattisesti kymmenen vuorokauden kilpailukieltoa. Suomessa tällaista käytäntöä ei ole. Annetun kilpailukiellon voi myös määrätä purettavaksi, ellei sitä ole erikseen annettu ilman purkukieltoa.

Neuvottelukunta päätti lähestyä Hippoksen päättäviä elimiä aiheesta.

Lisäksi käytiin keskustelua hevosten polttohoidoista. Kuumapolttohoidoista ei ole tieteellistä näyttöä, minkä vuoksi Suomen Eläinlääkäripraktikkojen hevosjaosto on kannanotossaan toivonut, ettei niitä käytettäisi. Kuumapolttohoidossa 700-asteisella raudalla poltetaan hevosen jäniteitä tai ihoa hoitotarkoituksessa. Tuomolan kyselyn mukaan polttohoitoja annetaan noin 200 kertaa vuodessa 25-30 eläinlääkäriin toimesta valmentajan pyynnöstä. Ruotsin eläinlääkäriliitto ei suosittelen kuumapolttohoitoa, minkä vuoksi muutamia ruotsalaishevosia on tuotu Suomeen polttohoidettaviksi.

Toimenpide tehdään hevoselle rauhoituksessa ja paikallispuudutuksessa, mutta kipulääkettä ei aina anneta, koska sen pelätään näkyvän ravien doping-testeissä. Polttohoidettu hevosia kilpailee Suomessa kuninkuusraveja myöten. Esim. Australiassa polttohoidettu hevonen ei saa kilpailla raveissa ollenkaan. Kuumapoltto voi olla hevoselle vastaava kivunaiheuttaja kuin vasikoiden nupoutus eli sarvenaiheiden polttaminen kuumalla raudalla. Vasikoiden nupoutus on kivunlievitystä vaativa toimenpide.

Polttohoidon sijaan ravihevosen valmennuksen ja rasituksen keventäminen hoitaisi vaivan, jota polttohoidolla pyritään hoitamaan. Suomessa ei eläinlääkäriopiskelijoille opeteta

polttohoitoimenetelmää, mutta menetelmä levinnee perimätietona. Taustalla voi olla myös maakohtaiseen hevostenhoitokulttuuriin liittyviä tekijöitä. Jos polttohoito kielletäisiin Suomessa eläinten hyvinvointilain nojalla, käytäntö ei välttämättä kuitenkaan poistuisi ennen kuin ajan kanssa. Hyvinvointilaissa kielletyt toimenpiteet eivät ole eläinten hyvinvointiin tähtääviä eläinlääkinnällisiä hoitotoimenpiteitä, ja siksi polttohoidosta ei ole hyvinvointilain yhteydessä keskusteltu.

Neuvottelukunta päätti merkitä aiheen tiedoksi ja seurata tilannetta. Hevosten vatsahaavaa toivottiin aiheeksi seuraavaan kokoukseen.

5. Keskusteltiin Paula Hirsjärven alustuksen pohjalta siitä, onko eläimeen kohdistuva rikos vähempiarvoinen kuin ihmiseen kohdistuva, koska niistä annetut rangaistukset poikkeavat toisistaan. Tasavertaisuuden pohjalta samasta teosta tulee antaa samanlainen rangaistus, mutta onko olemassa syytä sille, että eläimiä voidaan kohdella toisin kuin ihmisiä? Etiikan teorioiden mukaan kärsimyksen aiheuttamista tulee välttää niin ihmisille kuin eläimille. Erilainen kohtelu voi olla perusteltua vain silloin, jos eläinten kyky tuntea kipua ja kärsimystä poikkeaa olennaisesti ihmisen kyvystä.

Nykytiedon valossa kiputuntoisuudesta tiedetään, että kipu itsessään haittaa eläimen selviytymistä. Eläimille on kehittynyt kipua aistivia ja kipukokemusta välittäviä järjestelmiä, ja ne pyrkivät välttämään kipua. Selkärankaisten (m. kalat!) ja mustekalojen osalta ei ole syytä olettaa, etteivätkö ne kokisi kipua samalla tavoin kuin nisäkkäät (ml. ihminen).

Kivun aiheuttamisen välttämistä voidaan lähestyä myös tietoisuuden näkökulmasta. Jos kipua on vältettävä aiheuttamasta vain niille, joiden voidaan katsoa olevan tietoisia itsestään, kipua olisi sallittua aiheuttaa mm. pienille lapsille, kehitysvammaisille tai seniileille vanhuksille. Kuitenkin kulttuurissamme katsotaan, että mitä enemmän yksilö on muiden armoilla, sitä paheksuttavampaa on aiheuttaa tälle kipua. Vaikka yksilön tietoisuus ei olisi samalla tasolla kuin aikuisen kehittyneen ihmisyksilön, ei kuitenkaan ole viitteitä siitä, että tällainen yksilö kokisi kivun vähemmän pahana kuin ihminen. Ihmisellä on välineitä käsitellä kivuntunnetta, esimerkiksi kyky ymmärtää, milloin kärsimys tulee loppumaan ja mitä toisen aiheuttamalla kärsimyksellä tavoitellaan. Näitä välineitä ei hetkessä elävällä eläimellä ole.

Ihmisellä on mahdollisuus sopimuksenvaraisesti päättää, mikä on oikein ja mikä väärin. Lainsäädännössämme on lähdetty siitä, että eläimelle aiheutettu kärsimys ei ole yhtä vakavaa kuin ihmiselle aiheutettu. On kuitenkin paljon ihmisiä, joiden mielestä eläintenkin kärsimys on otettava huomioon, eikä sen aiheuttamista tule rankaisematta sallia. Hyve-etiikassa katsotaan, että ihmisellä, joka tietoisesti aiheuttaa kärsimystä eläimille, on alhainen kynnyksensä aiheuttaa sitä myös ihmisille. Tältä pohjalta eläinten vahingoittamisen on syytä olla rangaistavaa yhteiskuntarauhan turvaamiseksi.

Uskonnolliset tekijät määrittävät myös suhdettamme eläimiin. Joissakin uskonnoissa rajaa eläimen ja ihmisen välillä ei ole tehty yhtä selvästi kuin kristillisyydessä. Kristillisen uskontotieteen alalla on teorioita, joissa eläimen asema ja ihmisen suhde eläimeen perustuu viljelyn ja varjelen tematiikkaan. Eläinoikeusteologian mukaan eläimiä ei pidä kohdella välineellisesti, päinvastoin heikoimpien tulee olla erityissuojeluksessa. Kristinuskoko ei siis yksiselitteisesti aseta eläimiä erilaiseen asemaan kuin ihmistä.

Kivun aiheuttamisen syy on olennainen tekijä: aiheutetaanko eläimelle (tai ihmiselle) kipua tarkoituksena hoitaa sairautta tai vammaa, vai aiheutetaanko kipua jollain muulla perusteella. Eläintä voidaan myös vahingoittaa tavoilla, jotka eivät aiheuta sille kärsimystä (esimerkiksi terveen eläimen tuskaton lopettaminen). Tällöin päädytään pohtimaan eläimen olemassaolon itseisarvoa. Tässä yhteydessä keskityttiin kuitenkin eläimiin kohdistuvien väkivallantekojen rangaistavuuteen.

Tarja Koskela on tutkinut eläinten hyvinvoinnin laiminlyönneistä annettuja rangaistuksia. Neuvottelukunta päätti pyytää Koskelan kuultavaksi myöhempään kokoukseensa. Aihe rajataan vahingoittamistarkoituksessa eläimille aiheutettuun kärsimykseen (ei tahaton eläinten

laiminlyönti). Tosin tahattoman huonon eläinten hoidon ja pidon katsottiin vertautuvan esimerkiksi huonoon vanhustenhoitoon. Huomioidaanko eläimiin kohdistuvissa laiminlyönneissä tahallisuus samalla tavalla kuin ihmisten kohdallakin; onko laiminlyönti tuottamuksellinen tai tahallinen? Ihmisten tapauksessa rangaistusasteikot ovat laajoja, maksimirangaistus esim. törkeästä pahoinpitelystä on kymmenen vuotta. Oltaisiinko sama asteikko valmiita hyväksymään eläimen tahallisen vahingoittamisen tapauksissa? Lainsäädännön suhtautuminen ihmiseen kohdistuvissa väkivallanteoissa on jo yksin rikosnimikkeiden osalta huomattavan erilainen kuin eläimiin kohdistuvissa.

6. Neuvottelukunta keskusteli kannanotosta lemmikkikanien rokottamiseksi Päivi Tiitisen alustuksen pohjalta. Kalikivirus aiheuttaa kaneilla korkeaa kuolleisuutta, minkä vuoksi neuvottelukunnan olisi hyvä ohjeistaa lemmikkikanin omistajia kanien vapaaehtoiseen rokottamiseen.

Ruokavirasto suosittelee kanien rokottamista, mutta tiukempaan ohjeistukseen ei lainsäädännön puitteissa ole mahdollisuutta, koska tauti ei ole lakisääteisesti vastustettava. Myös luonnonvaraiset eläimet ovat uhattuina, sillä virusta on tarttunut kaniinien lisäksi myös rusakoihin ja metsäjäniksiin. Suomen Kaniyhdistys ry ja Suomen kani- ja jrsijäliitto ovat hieman eri linjoilla rokotusten suhteen: Kaniyhdistys ei velvoita jäseniään rokottamaan kanejaan eikä vaadi näyttelyihin osallistuvien kanien rokotuksia, vaikka näyttelyt ovat tärkeä väylä viruksen leviämiseen.

Neuvottelukunta päätti suositella kaikkien kanien rokottamista kanien hyvinvoinnin turvaamiseksi ja taudin leviämisen ehkäisemiseksi. Lausuntoa varten konsultoidaan eläinlääkäri Johanna Rauliota. Puheenjohtajisto, Päivi Tiitinen ja Tiina Pullola muotoilevat lausunnon.

7. Muut asiat, jäsenten kuulumiset:

Joonas Gustafsson: neuvottelukunnan edustajana Tampereen lemmikkimessuilla puhumassa aiheesta mitä on lemmikkieläinten hyvinvointi.

Kati Pulli kertoi: löytökissojen määrä on laskussa ja kissoja palautetaan koteihinsa kolme kertaa enemmän kuin kymmenen vuotta sitten. Populaatiokissojen ja kissojen huostaanottojen määrät sen sijaan ovat kasvussa, minkä vuoksi SEY:llä on suunnitteilla isompi kampanja puolivillien populaatioiden poistamiseksi. SEY:n eläinten viikon (4.10. alkaen) teemana on ”Mikään eläin ei ole häkkieläin”, tarkoituksena puuttua paitsi tuotantoeläinten, myös lemmikkieläinten häkissä pitoon. SEY:ltä on syksyn aikana tulossa myös ratsastajan opas.

Tiina Pullola: eläinten verkkokaupan itsesääntelyn mahdollisuuksia pohditaan parhaillaan mm. oikeusministeriön kanssa (kuluttajansuojalain osalta). Verkkokauppaa tullaan käsittelemään myös eläinlääkintäpäälliköiden EU-kokouksessa. Neuvottelukunta on yhteydessä aiheesta suoraan verkkokauppatoimijoihin.

Laura Hänninen: eläinlääketieteellisen tiedekunnan ja kotieläinravitsemuksen yhteinen professuuri on edennyt vaiheeseen, jossa kandidaatti on valittu, mutta hän on ilmoittanut ettei ota virkaa vastaan.

Tapio Eerola: toiveena, että neuvottelukunta etenisi nopeasti verkkokaupan itsesääntelyasiassa.

Timo Niemi: kansalaisaloitetta koskeva muistio eläimen aseman muuttamiseksi kaupankäynnissä otetaan käsittelyyn neuvottelukunnan seuraavassa kokouksessa, tavoitteena viedä aloite eteenpäin ennen joulua.

Jarmo Perälä: SEEL järjestää ylimääräisen liittokokouksen ja kokoaa rivejään toiminnan aktivoimiseksi. Yle on kiinnostunut ottamaan eläinten hyvinvointiasiaa agendalleen esim. Puoli seitsemän -ohjelmassa tai radiossa. Jos neuvottelukunnalla on jotain ajankohtaista kärkiaihetta, sen voisi myös yhdistää yle.fi -verkkoartikkeliin. Jarmo Perälä edistää asiaa Ylen suuntaan, aiheena kanien rokottaminen.

Martti Tala: Hippoksessa on tehty henkilöstövaihdoksia. Talaa on työllistänyt hevoslääkkeiden väärinkäytökset ja dopingasiat.

Tiina Kauppinen & Satu Raussi: Eläinten hyvinvointikeskus osallistuu EU:n maatalousministerien vierailuun maitotilalla ja eläinlääkintäpäälliköiden kokoukseen. Wild Animal Welfare -seminaari on tulossa 30.-31.10. Seminaarissa aiheena ovat mm. koirakokeet luonnonvaraisilla eläimillä.

Veikko Saarela: Maaseudun tulevaisuus on julkaissut kesällä kirjoituksen, jonka mukaan kissojen pitäisi saada liikkua vapaina, jopa kastroimattomina. Kissaliitto on vastustanut tätä omassa kannanotossaan. Kissaliitto on myös herätellyt keskustelua rotukissan hankkimisen puolesta, tai rekisteröimätöntä maatiaiskissaa etsittäessä kehottanut ottamaan löytökissan. Pohdinnassa on myös, voisivatko eri yhdistykset yhdistää voimansa teemaviikoissa ja – tapahtumissa neuvottelukunnan sateenvarjon alla.

Päivi Tiitinen: vieraslajiasiat puhuttavat ko. neuvottelukunnassa

Sari Salminen: Ruokavirasto on teettänyt kyselyn eläinlääkäreille kissojen hyvinvoinnin edistämiseksi, vastausprosentti on korkea, tuloksia odotellaan.

Pauliina Lehtola: audienssia eduskuntaan on pyydetty koira-asioissa

8. Neuvottelukunnan ehdotus ministeriölle eläinten verkkokaupan itsesäätelyksi ja vähimmäisstandardeiksi siirrettiin käsiteltäväksi seuraavassa kokouksessa.
9. Lemmikinottamisen kynnyksen nosto ja lemmikinpidon kustannukset: puheenjohtajiston esitys muistilistaksi siirrettiin käsiteltäväksi seuraavassa kokouksessa.
10. Kansalaisaloite eläimen aseman muuttamiseksi kaupankäynnissä (Timo Niemi) siirrettiin käsiteltäväksi seuraavassa kokouksessa.
11. Seuraavat kokoukset: tiistait 15.10. ja 17.12. klo 13-16.
12. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.05.